

РЕКОМЕНДОВАНО МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

гриф надано наказом МОН від 20.02.2023 № 184

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти»**

автори: **Марія Чумарна, Наталія Пастушенко**

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма з інтегрованого курсу української та зарубіжної літератур розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи і орієнтується на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до ризику та інновацій. За основу інтегрованого курсу літератур взято модельну навчальну програму з української літератури 5-6 класи. Адаптаційний цикл. (Автори: Чумарна Марія Іванівна, Пастушенко Наталія Миколаївна).

Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) – це новий навчальний предмет мовно-літературної освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти, упровадження якого зумовлено сучасними соціальними викликами та освітніми завданнями, визначеними в Концепції Нової української школи. Інтегрований курс літератур у 5-6 класах є логічним продовженням навчального предмета початкової школи «Літературне читання».

Місце інтегрованого курсу в змісті базової освіти визначається насамперед специфікою літератури як мистецтва слова. Інтеграція реалізується на основі спорідненості змісту основних тем української та зарубіжної літератур для 5–6 класів. Інтегрований курс літератур сприяє формуванню духовно-ціннісних орієнтацій учня/учениці, культурно-пізнавальних інтересів, художнього смаку, вписує у свідомості учня/учениці українську літературу в контекст світової, запобігає формуванню відчуття меншовартості рідної культури. Література розширює обрії пізнання світу через ознайомлення зі скарбами народної мудрості і звичаєвої культури. Мотивуючи до читання, уроки літератури розкривають в дитині її вольові і моральні якості, творчий потенціал, утверджують гідність і самоповагу. Літературні твори сприяють розвитку внутрішнього світу особистості, допомагають їй вирішувати проблеми співжиття і взаємодії у соціумі. Сприймання літературного твору розвиває комунікативні і творчі уміння, створює умови для осмислення своєї діяльності, поведінки, цінностей. У спілкуванні учні набувають емоційно-ціннісний досвід, поглиблюють погляди на світ, засвоюють культурні традиції, розвивають свою культурну ідентичність і соціокультурну толерантність.

Інтегрований курс літератур невіддільний від мовної освіти. У художньому тексті проявляються такі важливі функції мови як інформаційна, пізнавальна, експресивна, емоційна і естетична. У художніх творах представлено широкий спектр різноманітних комунікативних ситуацій, стратегій і тактик спілкування. Проблема комунікації найкраще розкривається саме на матеріалі художньої літератури. Адже в художньому творі мовленнєве спілкування відображено у всьому розмаїтті та складності. На прикладі творів світової літератури учні матимуть змогу пізнати майстерність перекладу.

Мета вивчення інтегрованого курсу літератур для адаптаційного циклу – розвиток читацької грамотності, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, формування мотивації до читання, ціннісних орієнтацій і ставлень, творчої самореалізації, гуманістичного світогляду учнів для духовного, культурного та національного самовираження.

Навчання літератури в 5-6 класах спрямоване на формування загальних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме:

- сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;
- висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови;
- сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- використовувати знання з літератури для власної творчості.

Завдання вивчення інтегрованого курсу літератур:

- розвивати читацьку грамотність, набути в початковій школі;
- виховувати вдумливого читача, здатного розуміти цінності, відображені в художньому творі;
- розвивати образне мислення, художній смак;
- поглиблювати уміння аналізувати елементи художніх творів, інтерпретувати й оцінювати їх;
- розвивати уміння співвідносити зміст, проблематику творів зі своїми почуттями, досвідом і цінностями;
- формувати естетичне сприймання художнього тексту і розуміння його виражальних засобів;
- розвивати емоційний інтелект;
- розвивати творчі здібності школярів, створювати умови для саморозвитку вільної особистості, адаптованої до умов сучасного життя;
- розвивати уміння і навички мовленнєвої діяльності, збагачувати словниковий запас учнів;
- поглиблювати уміння працювати з різними видами інформації, зокрема й електронними, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність;
- формувати в учнів активну громадянську позицію, патріотизм, повагу до культурних цінностей українського та інших народів, їхніх історико-культурних надбань і традицій, державної мови;
- плекати в учнів любов до рідного краю, відповідальне ставлення до довкілля.

Програма створює умови для формування наскрізних умінь, відповідно до п.9 Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага зосереджена на розвитку умінь «читати з розумінням», що «передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, умінь виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу».

Програма побудована за *календарним і тематично-жанровим принципами: від джерел до сучасної літератури*.

Основою для відбору художніх текстів були:

- пізнавальний, виховний і ціннісний потенціал твору;
- відповідність форми і змісту віковим інтересам та інтелектуальним можливостям учнів;
- відповідність змісту творів меті і завданням вивчення інтегрованого курсу літератур;
- жанрово-видова, стилєва різноманітність творів, їхня багатогранність у відображенні життя.

У програмі раціонально поєднано літературну традицію з текстами сучасної молодіжної літератури.

У колонці «Зміст» виділено підрубрики «Теорія літератури - **ТЛ**», «Міжпредметні зв'язки - **МЗ**», «Мистецький контекст - **МК**», «Життєві цінності – **ЖЦ**». З теорії літератури дітям пропонуються знання про художні засоби (епітет, метафора, порівняння тощо), жанри (фольклорні та літературні), літературознавчі поняття, пов'язані з аналізом змісту і форми літературного твору (тема, ідея, сюжет, художній образ). У програмі збережено наступність з початковою школою, зокрема розвиваються умінь аналізувати тексти прислів'їв, приказок, досліджувати мову художнього твору, проблематику казок, легенд, міфів. Учні оперуватимуть літературознавчими поняттями, досліджуючи вплив художніх текстів на читача, оцінюючи та інтерпретуючи художній твір.

Зв'язок з навчальним предметом «українська мова» (**УМ**) забезпечуватиме комунікативний підхід до аналізу художнього твору, який передбачає аналіз діалогів, комунікативних ситуацій, комунікативної взаємодії персонажів, а також мовленнєва діяльність учнів.

Мистецький контекст (**МК**) передбачає ознайомлення учнів із музичними творами, творами образотворчого мистецтва і мистецтва кіно, що співзвучні з творами літератури або виникли на їхній основі.

У підрубриці «Життєві цінності (**ЖЦ**)» виділено ті цінності, які актуалізує художній твір. Це можуть бути абсолютні, національні, громадянські, сімейно-родинні, особисті цінності. Поняття на їхнє означення вводяться в контексті вивчення художніх творів, розвиваючи так лексичний запас і комунікативні навички учнів. Інтегрований курс допомагає учням зрозуміти, як багато спільних цінностей об'єднує персонажів творів різних літератур.

Робота з текстами спрямована на обговорення вражень від читання, аналіз та інтерпретацію прочитаного, ознайомлення з окремими виражальними засобами та їхніми функціями у творах. Осмислюючи та інтерпретуючи зміст художніх творів, учні розвивають мовлення, основні навички читання, зокрема, поглиблюють уміння виділяти головне і другорядне, критично оцінювати прочитане, здатність розповідати тощо.

Вагоме місце у програмі належить фольклору. Школярі дізнаються про характерні риси українського та інших народів, їхні традиції, навчаються жити за законами добра і справедливості, усвідомлювати змістові та образні особливості творів.

Усі художні тексти об'єднані в такі тематичні блоки:

5 клас: «Таємниці людини і світу», «Скарбниця мудрості живої», «Різдвяні дива», «Світ фантазії», «А вже весна скресла», «Вибрати не можна Батьківщину».

6 клас: «Дари земні і людські (Народна творчість як скарбниця духовних цінностей)», «Одне чуття в природи і в людини», «Народжені перемагати», «Чарівна казка зими», «У світі мандрів і пригод», «Народжені для весни духу», «Неповторний світ дитинства».

В очікуваних результатах навчання відображено внесок інтегрованого курсу літератур у реалізацію компетентнісного потенціалу мовно-літературної освітньої галузі, зокрема формування ставлень.

У кожному блоці є види навчальної діяльності, через які учень/учениця актуалізує проблематику та ціннісну складову художніх творів, осмислює їхній вплив на себе. Ці види діяльності об'єднані під назвою *«обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача»*.

Важливими для реалізації запропонованої програми є такі *методичні принципи*:

- комунікативно-діяльнісного навчання;
- діалогічності (автор - читач);
- вивчення літератури як мистецтва слова;
- міжпредметних та міжгалузевих зав'язків.

Основним шляхом реалізації програми є створення відповідних дидактичних ситуацій, які дозволять учням/ученицям висловлювати враження про прочитане, зіставляти зміст із власним досвідом, осмислювати і актуалізовувати цінності, пізнавати специфіку текстів різних жанрів, використовуючи відповідний поняттєвий апарат. Саме крізь призму особистого досвіду учень/учениця пропускатиме ідейно-тематичний зміст твору, виділятиме і досліджуватиме проблеми і цінності.

Найефективнішими шляхами реалізації програми є коментоване читання, осмислення і аналіз художнього тексту, коментування літературного твору позатекстовими матеріалами, співпраця і взаємодія, обговорення, спостереження та дослідження, ілюстрування літературних творів іншими видами мистецтв, літературна творчість учнів за мотивами літературних

творів і на основі власних життєвих вражень. Важливо, щоб *методи роботи* заохочували дітей до інтелектуальної праці. Цьому сприяють активні та інтерактивні види діяльності, можливості комп'ютерних технологій, робота в парі, у групах. Необхідно створити доброзичливу атмосферу співтворчості, довіри, поваги до особистості учня, підтримувати пізнавальний інтерес, розвивати наполегливість та впевненість у собі. Уроки літератури повинні утверджувати людську гідність, чесність, милосердя, доброту, справедливість, співпереживання, взаємоповагу і взаємодопомогу, повагу до прав і свобод людини.

Підходи до організації навчального процесу на уроках інтегрованого курсу літератур: особистісно-орієнтований, системно-діяльнісний, компетентнісний. Ці підходи забезпечують формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

До реалізації програми учитель/вчителька може підійти творчо: визначити кількість годин, необхідних для текстуального вивчення, осмислення художніх творів, які входять до кожного блоку; врахувати, що види навчальної діяльності мають рекомендаційний характер, а очікувані результати повторюються в різних темах, і це дозволяє упродовж курсу усім учням досягти цілей, визначених програмою. На розсуд учителя/вчительки розподіляються години на повторення та узагальнення, розвиток мовлення, позакласне читання, літературу рідного краю. Обираючи для актуалізації та обговорення цінності, бажано врахувати зацікавлення учнів та соціальний контекст.

II. ПРОГРАМА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Вступ. Художня література і народна творчість як світ цінностей		
<p>Формулює запитання, щоб уточнити розуміння тексту;</p> <p>висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутиим;</p> <p>висловлює судження про актуальність творів усної народної творчості на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: цінування української літератури і народної творчості як чинника національної та громадянської ідентичності, носія духовних цінностей народу</p>	<p>ВСТУП</p> <p>Сила слова і думки в житті людини. Слово як носій життєвої енергії. Життєтворча і руйнівна сила слова. Комунікативна роль слова для взаєморозуміння і взаємодії між людьми. Поняття про фольклорний твір.</p> <p>Український фольклор як джерело інформації про моральні та духовні цінності українського народу.</p> <p>ТЛ: усна народна творчість (фольклор).</p>	<p>Висловлювання власних думок про силу та роль слова, усної народної творчості в житті людини;</p> <p>розмірковування про вплив фольклору на вибір життєвих пріоритетів, моральних цінностей.</p>
ТАЄМНИЦІ ЛЮДИНИ І СВІТУ		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту;</p> <p>висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутиим;</p> <p>визначає ідейно-тематичний зміст художніх текстів;</p>	<p>Морально-етичні ідеали усної народної творчості.</p> <p>Міфи, казки і легенди як джерела пізнання світогляду наших предків, їхніх уявлень про світобудову, роль людини в земному світі та закони її співжиття з різними царствами природи.</p> <p>Міфи «Сокіл-Род» та «Дерево Життя». З єгипетської міфології. Великий птах, що народив світ. Символічність образів дерева і птахів в уявленні про світобудову. Ідея вибору цінностей людиною.</p>	<p>Відтворення усно подій сюжету, визначення послідовності подій та пояснення їх взаємозалежності;</p> <p>пошук відповідей на запитання до змісту міфів і казок;</p> <p>представлення вражень від змісту міфів і казок, висловлювання власного ставлення до прочитаного;</p> <p>визначення тем, обговорення ідей, прихованого змісту текстів міфів, казок, легенд;</p>

<p>виявляє і відтворює прихований зміст художніх текстів;</p> <p>висловлює власні судження про художню правду і домисел;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>розрізняє художні тексти різних жанрів;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів;</p> <p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення;</p> <p>створює художні тексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>унаочнює та візуалізує художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи малюнки, світліни тощо для відтворення змісту;</p>	<p>Українська легенда: «Про створення землі». Легенда індіанців гуронів «Як з'явилась Земля». Розкриття таємниць творення світу, людини, земних царств природи. Уважність до природи, відчуття спорідненості людини із землею, олюднення і опоетизація явищ природи.</p> <p>МК: мистецтво: Ян Брейгель молодший. Бог створює Сонце, Місяць і зірки. Статуя бога-Птаха. Єгипет</p> <p>Міфи і легенди про велетів та героїв. «Міф про Прометей». Із грецької міфології. «Чугайстер». Легенда з українських Карпат. «Легенда про Святогора». 3 давньоукраїнської міфології. Правда і вигадка в міфах і легендах.</p> <p>Чарівне дерево казок. Казки як сплав реальності й уявлень про природу світу, життєвого досвіду і мрій народу. «Дерево до неба». <i>Українська народна казка.</i> «Чарівна яблунька». <i>Польська народна казка</i></p> <p>Легендарні казкові герої в літературних творах. Антін Лотоцький. Оповідання з народного переказу «Михайло-семиліток». Проблеми зради, заздрості в колі найближчих людей, недовіри до надприродних здібностей</p>	<p>розмірковування про художню правду і домисел у міфах, казках, легендах, про символічність образів;</p> <p>створення ілюстрацій до міфу, казки, легенди, використання інтернет-джерел;</p> <p>дослідження форми текстів (розрізнення жанрів: пошук характерних ознак міфу, казки, легенди у тексті); ролі персоніфікації у міфах;</p> <p>обговорення моральних цінностей, які виявляються у поведінці та вчинках персонажів казок; їхнього емоційного стану;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>представлення улюбленої казки, обґрунтування свого вибору;</p> <p>створення міфу, казки або легенди відповідно до мети та адресата;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>пояснення залежності поведінки та вчинків героїв творів від їхнього емоційного стану;</p> <p>розмірковування про символічність художніх образів;</p> <p>співвіднесення змісту творів з історичним контекстом;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів вивчених творів;</p>
---	---	---

<p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у художньому тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>визначає ключові слова в поетичному тексті;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>ставлення: виявляє готовність сприймати художній твір як структуру, відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших.</p>	<p>Михайла-семилітка. Жертовність і любов до рідної землі Михайла-княжича.</p> <p>Прислів'я і приказки про лицарську честь</p> <p>ТЛ: жанр, міф, казка, легенда, тема, троп, персоніфікація.</p> <p>ЖЦ: правдивість, вірність, відповідальність за власні вчинки, героїзм, краса, мудрість; благородство, відвага, жертовність, вірність, чесність, добро, сила волі.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, мета і позиція мовця, адресат.</p> <p>МК:</p> <p>Народне мистецтво: Світове дерево в українській народній культурі. Образ світового дерева в культурах різних народів.</p> <p>Образотворче мистецтво: Генріх Фюгер. Прометей. Микола Реріх. Святогор.</p> <p>Монументальне мистецтво: Пам'ятники Архангелу Михайлу - охоронцеві Києва і всієї Русі-України у столиці нашої держави.</p> <p>Мистецтво кіно: Мультсеріал «Козаки навколо світу». «Українська студія анімаційних фільмів». Укранімафільм. Художній фільм «Іван Сила». Мультфільм «Архангел Михаїл».</p>	<p>імпровізування зі змістом творів (на вибір) : розширення сюжету, додавання окремих епізодів;</p> <p>виділення в тексті оповідання «Михайло-семиліток» фактів, суджень та аргументів;</p> <p>створення розповіді для публікації у соціальних мережах про власні враження від прочитаного твору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;</p> <p>розмірковування про актуальність цінностей: правдивості, вірності, відповідальності за власні вчинки, про героїзм, красу і мудрість;</p> <p>обґрунтування впливу вивчених творів на формування власних естетичних смаків.</p>
---	---	--

СКАРБНИЦЯ МУДРОСТІ ЖИВОЇ

<p>Інтерпретує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту;</p> <p>формулює тему, ідею художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту, розрізняє жанри;</p> <p>розрізняє складники структури байок і притч та пояснює їхні функції;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p> <p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту; самостійно складає простий план почутого; характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі;</p>	<p>Байки і притчі. Літературні байки. Повчальність і виховний зміст творів. Проблема вибору цінностей. Алегоричність байок і притч.</p> <p>Байка Езопа «Галка та голуби». Про самоповагу, гідність, вміння шанувати свій рід.</p> <p>Григорій Сковорода. «Орел і Черепаха». Про різні природні задатки та життєві цінності.</p> <p>Українські народні притчі «Середина світу» та «Хто розумніший». Життєві цінності у притчах: уміння логічно приймати рішення, проявляти кмітливість та винахідливість, бути уважним до власних вчинків та вчинків інших людей. Ідеї притч.</p> <p>ТЛ: байка, притча, тема, ідея, алегорія.</p> <p>ЖЦ: вірність, гідність, кмітливість. відвага, віра у власні сили, цілеспрямованість, почуття гумору.</p> <p>Літературна казка</p> <p>Ганс Крістіан Андерсен. Казка «Гидке каченя». Пізнання власної природи та визначення своєї ролі в житті. Вплив середовища на виховання особистості. Аналогії між світом тварин і людей.</p> <p>Галина Вдовиченко. Детективні пригоди. «36 і 6 котів-детективів» (уривок). Спорідненість світу людини зі світом тварин.</p>	<p>Переказування змісту байок і притч, ілюстрування вивчених творів; визначення тем та ідей;</p> <p>обговорення повчальності та виховної сили байок і притч;</p> <p>висловлювання власного бачення причиново-наслідкових зв'язків подій у творах;</p> <p>перенесення проблем з творів на життєвий досвід;</p> <p>пояснення впливу окремих художніх деталей, виражальних засобів на сприйняття змісту творів (діалогів, описів, деталей у портретних характеристиках персонажів);</p> <p>ілюстрування змісту вивчених творів, пояснення ролі дібраних ілюстрацій, використання інтернет-джерел;</p> <p>аналіз діалогів, визначення комунікативних намірів співрозмовників (персонажів), успішності/неуспішності комунікації;</p> <p>порівняння структур байки і притчі;</p> <p>визначення призначення байок і притч, обґрунтування своєї думки;</p> <p>переказування змісту, сюжету окремих фрагментів творів, складання плану;</p> <p>пояснення залежності форми твору (літературна казка, детективна пригода) від його змісту,</p>
--	--	--

<p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;</p> <p>ставлення: готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання проблем</p>	<p>Олюднення персонажів твору. Перенесення людських рис і звичок на поведінку котів. Уміння захищати себе і друзів, проявляти повагу і взаєморозуміння у стосунках з друзями, зважати на думку інших. Кмітливість у прийнятті важливих рішень.</p> <p>ТЛ: літературна казка, сюжет.</p> <p>ЖЦ: повага, гідність, взаєморозуміння, кмітливість.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, комунікативна мета і позиція.</p> <p>МК:</p> <p>Мультфільм «Кіт у чоботях» (США, 2011, Режисер Кріс Міллер)</p>	<p>обговорення прихованого змісту творів, основної ідеї;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуацій спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>коментування висловлювань окремих персонажів твору;</p> <p>аналіз проблемно-тематичного та морально-етичного змісту творів;</p> <p>створення коміксу за мотивами казки «Гидке каченя»;</p> <p>створення реклами вивченого твору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу творів на читача:</p> <p>знаходження аналогій між образами і ситуаціями, зображеними в художніх текстах, і власним життєвим досвідом;</p> <p>висловлення власного ставлення до порушених у творах проблем та способів їхнього розв'язання;</p> <p>розмірковування про виховання гідності, самоповаги, розуміння свого призначення в житті (на основі казки «Гидке каченя»);</p> <p>розмірковування про цінності добрих вчинків, кмітливості, уміння захищати себе і друзів (на основі твору «36 і 6 котів-детективів»).</p>
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту; виділяє ключові слова в художньому тексті;</p>	<p>Ліричні твори: Богдан-Ігор Антонич. «Ліс. (Навчися лісової мови)». Оксана Сенатович. «Друже мій».</p>	<p>Виразне читання поезій, дослідження залежності смислу поезії від виділених</p>

<p>унаочнює та візуалізує художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи малюнки, світлини тощо для відтворення змісту;</p> <p>формулює мотиви художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>визначає ключові слова в поетичному тексті;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування власних естетичних смаків і читацьких інтересів;</p> <p>створює художні тексти, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>ставлення: усвідомлює цінність художньої літератури для формування естетичних смаків.</p>	<p>Замилування голосами та барвами природи, спонукання до вдумливого і люблячого спілкування з усіма живими створіннями.</p> <p>ТЛ: ліричний твір, ліричний герой.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: комунікативна мета, адресат.</p> <p>МК: Осінні пейзажі художників: Федір Манайло «Золота осінь», Клод Моне «Осінь».</p>	<p>читачем ключових слів; заучування поезій напам'ять (на вибір);</p> <p>визначення мотивів поетичних творів;</p> <p>ілюстрування змісту поезій та своїх вражень світлинами, малюнками, музикою, використання інтернет-джерел, представлення та пояснення свого вибору;</p> <p>дослідження образності поетичних творів та впливу художніх засобів на емоційне сприймання поезії;</p> <p>написання художніх тестів про природу на основі власного життєвого досвіду;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розмірковування про вплив вивчених поетичних творів на формування власних естетичних смаків, поглиблення уважного ставлення до природи</p>
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>розрізняє складники структури художнього тексту, пояснює їхні функції;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>визначає ключові слова в художньому тексті;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання;</p>	<p>Загадки, прислів'я і приказки</p> <p>Розкриття основних ідей та «підказок» у казках, інших видах народної творчості, у побутовому спілкуванні, прояв життєтворчої сили думки і слова. Загадки і прислів'я про час, сонце, місяць і зорі. Прислів'я і приказки про правду і брехню.</p> <p>ТЛ: загадка, прислів'я, приказка, метафора.</p>	<p>Відгадування загадок, визначення ключових слів для розуміння смислу, пояснення прислів'їв;</p> <p>пояснення особливостей будови прислів'їв, приказок і загадок, ролі метафори в загадках;</p> <p>проектування вивчених прислів'їв на змодельовані життєві ситуації;</p> <p>пошук у різних джерелах і представлення загадок і прислів'їв, обґрунтування свого вибору;</p>

<p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>		<p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних прислів'їв і приказок;</p> <p>розмірковування про актуальність таких цінностей як кмітливість, допитливість, спостережливість, уважність.</p>
<p>РІЗДВЯНІ ДИВА</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту; формулює тему та основну думку художнього тексту; характеризує особливості форми творів, зумовлені змістом; інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p>	<p>Швейцарська легенда «Пісня в дар від Бога» (за Г. Нудьгою).</p> <p>Колядки: «Коли не було з нащадка світу», «Стоїть яворець тонкий, високий». Святкування Різдва і Нового року в Україні як відгомін давніх світоглядних уявлень про народження світу. Символи Різдва – Дідух-рай, кутя, звичаї посівання і віншування як відлуння давніх міфологічних уявлень. Казкові і міфологічні мотиви в колядках. Світова популярність англійської новорічно-різдвяної пісні «We Wish You a Merry Christmas» та пісні Джеймса Лорда П'єрпойнта, що стала народною, «Jingle Bells».</p> <p>Колядування, щедрування, посівання, віншування в дні зимових свят.</p> <p>Віра в цілющу силу слова, у здатність добрими побажаннями засівати щедру долю господарям.</p> <p>Щедрівки: «Щедрик» (музика Миколи Леонтовича), «Ой сивая та й зозуленька». Мотиви весняного відродження природи, парування, засівання словом доброї долі в українських народних щедрівках.</p>	<p>Виразне читання, слухання і наспівування текстів колядок;</p> <p>виявлення казкових та міфологічних мотивів у колядках;</p> <p>визначення тематики та ідей колядок, щедрівок, віншувань, казок;</p> <p>представлення інформації про святкування Різдва і Нового року представниками різних етнічних груп в Україні; про символи Різдва, ілюстрування своєї розповіді світлинами, малюнками, використання інтернет-джерел;</p> <p>дослідження особливостей форм колядок, щедрівок, посівань, віншувань;</p> <p>пояснення впливу виражальних мовних засобів у текстах колядок, щедрівок, віншувань (зменшувально-пестливі слова, повтори), художніх деталей (зорових, слухових) на сприйняття художніх образів;</p>

<p>характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у художньому тексті, людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт;</p> <p>представляє зміст художнього тексту, використовуючи різні способи і засоби візуалізації (фотоколажі, ілюстрації, комікси тощо);</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: цінує і поважає українську звичаєву культуру, толерантно ставиться до інших культур.</p>	<p>Різдвяний фольклор народів світу. Спорідненість мотивів.</p> <p>Зарубіжні колядки</p> <p>Літературні казки.</p> <p>Зірка Мензатюк. «Казка про колядку». Традиції давнього українського Різдва в житті сучасних українців. Дива Різдвяної ночі. Віра в силу Різдва, у здійснення мрій в Різдвяну ніч, закоханість у природу Карпат та народних звичаїв метеоролога Олі. Наполегливість у досягненні своєї мети.</p> <p>Брати Грїм. «Пані Метелиця». Уславлення любові до праці та осуд лінощів і неробства, жорстокого ставлення до близьких людей. Характеристика головних героїнь казки.</p> <p>Прислів'я і приказки про родину.</p> <p>ТЛ: колядка, щедрівка, віншування, літературна казка, сюжет.</p> <p>МК:</p> <p>Музичне мистецтво Виконання українських колядок і щедрівок зірками сучасної української естради (наприклад: Тіною Кароль та гуртом «GO-A»).</p> <p>Образотворче мистецтво Картини українських художників Миколи Пимоненка та Івана Сколоздри на тему Різдва. Норман Роквелл (США). Санта, Книга витрат</p>	<p>дослідження впливу художніх деталей на сприйняття змісту і головних героїнь казок;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуацій спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>пояснення залежності поведінки та вчинків персонажів творів від їхнього емоційного стану;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів казок;</p> <p>ілюстрування змісту казки;</p> <p>окреслення морально-ціннісного змісту вивчених творів;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів;</p> <p>розмірковування про роль традицій у нашому житті, про актуальність почуття відповідальності, любові до природи.</p>
<p>СВІТ ФАНТАЗІЇ</p>		

<p>Вибірково переказує зміст художнього тексту; самостійно складає простий план почутого; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>розрізняє складники структури художнього тексту, відповідно до його жанрово-родової належності, стильових особливостей та пояснює їхні функції;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>визначає спільне і різне в способах створення художніх образів;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань під час сприймання художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>ставлення: виявляє потребу в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним.</p>	<p>Галина Малік. «Мандри і подвиги хитромудрого переможця дванадцятиголового змія лицаря Горчика, його банкносеця Третього зайвого та красуні Каролі». Мрійливість, безстрашність і вміння легко знаходити вихід з найважчих ситуацій славного лицаря Горчика, почуття гумору всіх цікавих і кумедних героїв казки, невтомність у пошуку пригод.</p> <p>Льюїс Керрол. «Алісині пригоди у Дивокраї». Історія створення повісті-казки. Образ головної героїні — Аліси, світ її уяви та захопливі пригоди. Дивокрай та його мешканці. Жанрово-стильові особливості твору (нонсенс, алегорія, символіка, алегоричність).</p> <p>Джанні Родарі. «Планета новорічних ялинок». Секрети справжнього різдвяного дива. Добро, відданість і людяність у стосунках. (на вибір)</p> <p>Марія Чумарна. Пригодницька повість. «Планета рожевого світанку». Дружба п'ятикласника Василька з інопланетянином Лумпумчиком та однокласником Сашком. Пізнання світу і своєї сили, секрети справжньої дружби, фантастичні подорожі на інші планети з допомогою друзів-інопланетян.</p> <p>Прислів'я і приказки про дружбу.</p>	<p>Переказування змісту окремих епізодів творів, складання плану;</p> <p>виразне читання /інсценування уривків казок;</p> <p>обговорення характерів, поведінки, вчинків головних персонажів вивчених творів;</p> <p>пояснення ролі інших персонажів у вивчених творах;</p> <p>визначення ознак казки у творах, ролі позасюжетних елементів (портрета, заголовків, пейзажів, інтер'єрів) та їхній вплив на сприйняття змісту;</p> <p>порівняння способів створення художніх образів у вивчених творах;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів;</p> <p>характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів вивчених творів; оцінювання вчинків персонажів з точки зору власних моральних уявлень;</p> <p>ілюстрування творів і пояснення ролі дібраних ілюстрацій, використання інтернет-джерел;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та вплив твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій;</p>
--	---	---

	<p>ЖЦ: взаєморозуміння, взаємовиручка, дружба.</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, комунікативна мета і позиція.</p> <p>МК:</p> <p>Кіномистецтво: Фільм «Аліса в Задзеркаллі» (США, 2016).</p>	<p>розмірковування про секрети справжньої дружби, про важливість бути винахідливим, про готовність прийти на допомогу;</p> <p>висловлення думок про виховний вплив вивчених творів на читача.</p>
--	--	---

А ВЖЕ ВЕСНА СКРЕСЛА

<p>Уважно слухає/читає поетичні твори; визначає ключові слова в художньому тексті; виокремлює в художньому тексті мотиви; характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту; розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль; переказує та інтерпретує зміст художнього твору; добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом; розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p>	<p>Поезія Лесі Українки «Вечірня година». Мотив замилування ідилією природи, пробудження гармонії в людській душі.</p> <p>Тарас Шевченко. «За сонцем хмаронька пливе». «Садок вишневий коло хати». Любов до природи рідного краю, відчуття спорідненості з рідною землею. Багатопланові картини сільського життя в поезії «Садок вишневий коло хати».</p> <p>Джанні Родарі. «Місяць над Києвом».</p> <p>Максим Рильський. «Ліс зустрів мене, як друга». Природа як джерело душевного і фізичного здоров'я людини, світ загадкових таємниць.</p> <p>.</p> <p>Моріс Дрюон. Повість-казка «Тісту – хлопчик з чарівними пальцями» (уривок). Незвичайні здібності до відчуття живої природи, вміння співпереживати, намагання творити добро і красу у світі.</p> <p>ТЛ: ліричний герой.</p>	<p>Демонстрування залежності виразного читання поетичних творів і їхнього змісту від виділених ключових слів, заучування поезій напам'ять;</p> <p>визначення основних мотивів поетичних творів;</p> <p>дослідження мови творів, пояснення впливу окремих художніх засобів (метафор, порівнянь, епітетів) на сприйняття смислу поезій;</p> <p>аналіз ліричного героя;</p> <p>визначення основної ідеї казки Моріса Дрюона «Тісту – хлопчик з чарівними пальцями»;</p> <p>розмірковування про талант і покликання людини;</p> <p>ілюстрування вивчених творів світлинами, картинками, малюнками, музикою, пояснення свого вибору, використання інтернет-джерел;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача;</i></p>
--	--	---

<p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>ставлення: усвідомлює цінність художньої літератури для формування естетичних смаків.</p>	<p>ЖЦ: оптимізм, любов до природи, віра у власні сили.</p>	<p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до природи, про проблему пізнання самого себе, про секрети виживання серед природи, віри у власні сили;</p> <p>зіставляє враження від образів природи у вивчених творах із враженнями з власного життєвого досвіду;</p> <p>створення власного медійного продукту.</p>
<p>Вибірково переказує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює явний і прихований зміст художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті, відповіді на поставлені запитання;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовлені змістом;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль, використовує окремі з них;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p>	<p>Олекса Воропай. Народний образ весни.</p> <p>Народні гаївкові ігри: «Воротар», «Шум», «Царівна». Закликання весни, привітання Великодня. Образи весни та персоніфікованих сил природи. Веснянки.</p> <p>Оксана Радушинська. «Казка про великодню писанку». (<i>уривок</i>) Магічна роль писанки як символу народженого світу. Таємниці створення і дарування писанки.</p> <p>Прислів'я і приказки про родинні цінності.</p> <p>ТЛ: гаївки, веснянки.</p> <p>ЖЦ: відвага, наполегливість, традиції і звичаї.</p> <p>МК:</p> <p>Музична культура. Відеоролики із записами народних веснянкових ігор.</p> <p>Український живопис. Тема Великодня на картинах Івана Гончара, Івана Сколоздри, Івана Труша.</p>	<p>Відтворення гаївок як гри, визначення їхньої мети;</p> <p>переказування змісту «Казки про великодню писанку», відтворення сюжету, пошук відповідей на поставлені запитання;</p> <p>дослідження символічного змісту писанок і використання для цього додаткових інформаційних ресурсів;</p> <p>аналіз особливостей форми гаївок, осмислення ролі окремих виражальних засобів (повторів, зменшувально-пестливих слів);</p> <p>дослідження впливу художніх деталей (побутових, пейзажних, портретних) на сприйняття змісту «Казки про великодню писанку», ролі діалогів, окремих персонажів;</p> <p>добирання ілюстрацій до вивчених творів і пояснення їхньої ролі для розуміння творів, використання інтернет-джерел;</p>

<p>співвідносить зміст художнього тексту, з історичним і культурним контекстом;</p> <p>знаходить у художньому тексті відому і нову інформацію;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p> <p>створює власний медійний продукт за мотивами вивчених творів;</p> <p>ставлення: виявляє пошанування української культури, толерантне ставлення до інших культур.</p>		<p>представлення вражень від вивчених творів;</p> <p>представлення інформації про святкування Великодня в Україні; розмірковування про цінність традицій для формування національної ідентичності, використання інтернет-джерел для пошуку інформації;</p> <p>виокремлення порушених у «Казці про великодню писанку» проблем і висловлення бачення їх вирішення;</p> <p>характеристика хлопчика Назара із «Казки про великодню писанку»: його емоційного стану, поведінки, вчинку;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до матері, про цінність народних традицій, про відвагу, наполегливість;</p> <p>створення власного медійного продукту за мотивами вивчених творів (мультфільму/ театральної сценки/ відеоролика/коміксу тощо).</p>
ВИБРАТИ НЕ МОЖНА БАТЬКІВЩИНУ		
<p>Визначає ключові слова в художньому тексті; розуміє та відтворює зміст почутого художнього тексту;</p>	<p>Павло Тичина. «Не бував ти у наших краях». Василь Сухомлинський. «Про рідний край». Рідний край, земля предків, рідна мова – найвищі цінності людини,</p>	<p>Спостереження за сприйняттям змісту поетичних творів залежно від виділених ключових слів, виразне читання поезій;</p>

<p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль, використовує окремі з них;</p> <p>порівнює зміст і художні засоби поетичних творів на одну тему;</p> <p>визначає основну ідею художнього тексту;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>розрізняє художні тексти різних жанрів у контексті авторського задуму;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування ціннісних орієнтирів;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>даровані їй Богом. Емоційність і багатоплановість образу української землі і її народу. Зв'язок людини з рідною землею як із найдорожчим скарбом усіх поколінь.</p> <p>Румунська народна казка. «Серце матері». Мати-земля, мати-Батьківщина, жінка-мати – прояви Вселенського Материнства. Образ жертвовної матері, що розбиває кайдани неволі своїм люблячим серцем.</p> <p>Юліуш Словацький. «Якщо ти будеш у моїй країні...». Єдність із рідною природою. Ідея безсмертя людини, залюбленої у рідний край.</p> <p>Народна притча «Старий дуб і діброва». Одностайність роду у захисті своєї свободи, мудрість і непідкупність перед силою ворога.</p> <p>Прислів'я про рідний край.</p> <p>ТЛ: мотив ліричного твору.</p> <p>ЖЦ: рідна мова, батьківщина, готовність боронити рідний край, жертвовність.</p>	<p>коментоване читання притчі, розкриття внутрішнього, прихованого змісту притчі «Старий дуб і діброва»;</p> <p>дослідження художніх образів, ролі основних виражальних засобів у вивчених творах (метафор, епітетів, діалогів), особливостей форм поетичних творів, притчі;</p> <p>порівняння способу передачі любові до рідної землі у поетичних творах;</p> <p>визначення мотивів та ідей поетичних творів;</p> <p>дослідження: як жанр твору допомагає авторові реалізувати свій задум;</p> <p>добирання ілюстрацій до вивчених творів і пояснення їхньої ролі для розуміння змісту творів, використання інтернет-джерел;</p> <p>читання і коментування прислів'їв;</p> <p>створення власного медійного продукту, обговорення;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до рідної мови, рідного краю.</p>
<p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення</p>		

<p>За мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>створює художні тексти, медіатексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації в соціальних мережах;</p> <p>використовує творчо стильові риси художніх текстів у процесі створення власного тексту;</p> <p>аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу;</p> <p>коригує текст на основі проведеного аналізу;</p> <p>ставлення: усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <p>виявляє готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.</p>	<p>Розвиток творчості, інтеграція медіаграмотності, актуалізація цінностей у власних творчих роботах, удосконалення грамотності.</p>	<p>Створення власних медійних продуктів за мотивами прочитаного(на вибір);</p> <p>презентація власних художніх текстів, медіатекстів, створених на основі власного життєвого досвіду;</p> <p>аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту;</p> <p>презентація створеного творчого продукту;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до творчих продуктів своїх однокласників:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від почутого/прочитаного/побаченого;</p> <p>розмірковування про необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, важливості дотримання академічної доброчесності.</p>
<p>Позакласне читання</p>		
<p>Ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Євген Гуцало. «Лось».</p> <p>Віктор Близнець. «Земля світлячків».</p> <p>Сашко Дерманський. «Король Буків, або Таємниця Смарагдової Книги».</p> <p>Ернст Сетон-Томпсон. «Лобо».</p> <p>Ернст Теодор Амадей Гофман. «Лускунчик і Мишачий король».</p> <p>Література рідного краю.</p>	<p>Презентація і обговорення прочитаного.</p>

6 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
	ВСТУП	
Бере участь у дискусії, порівнює позиції, толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.	«Мова – душа народу». Роль мови як носія творчої духовної енергії. «Споконвіку Слово...». Передача почуттів, емоцій від серця до серця через мовлення.	Дискутування про роль художнього слова в житті людини.
ДАРИ ЗЕМНІ І ЛЮДСЬКІ		
Народна творчість як скарбниця духовних цінностей		
<p>Використовує елементи конспектування: відтворює основні думки і факти;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіатексту;</p> <p>знаходить у тексті відому і нову інформацію;</p> <p>обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти художнього тексту;</p> <p>інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>формулює тему та основну думку художнього тексту;</p> <p>аналізує проблеми, порушені в художньому тексті;</p>	<p>Обрядово-календарна культура українців. Жнивварські пісні та обряди. Обжинкові та зажинкові пісні.</p> <p>Олекса Воропай. Обжинки. Із книги «Звичаї нашого народу».</p> <p>Обрядово-календарна культура українців як єднання людини з природними явищами, з матір'ю-землею. Культ землі і народжень як взаємодії із Творцем. Цінності громади, родинності, взаємодопомоги у співжитті людей. Товарииськість та взаємодопомога. Розповідь про обряди і звичаї, пов'язані зі збиранням врожаю, про співпрацю. Сила громади, пошанування праці і дарів землі у жнивварських піснях (зажинкових, жнивних та обжинкових).</p> <p>Іван Липа. Казка-притча «Перестиглий овоч». Народна мудрість про щедрість</p>	<p>Конспектування основних думок і фактів із книги Олекси Воропая «Звичаї нашого народу», створення інтелект-карт, обговорення прочитаного, виділення відомої і нової інформації, перевірка інформації;</p> <p>визначення тематики жнивварських пісень, їхнього призначення в історичному і культурному контексті;</p> <p>пояснення ролі виражальних засобів в обжинкових піснях: художнього паралелізму зменшено-пестливої лексики, порівнянь, гіпербол;</p> <p>коментоване читання казки-притчі Івана Липи «Перестиглий овоч», розкриття символічного значення образу овоча;</p> <p>обговорення проблеми скупості і щедрості в людських взаєминах;</p>

<p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним/почутим;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах, шанує українські традиції і звичаї.</p>	<p>землі і людську щедрість. Образ овоча. Проблема багатства душі і людської скупості.</p> <p>Джон Кітс. «Про коника та цвіркуна». Натхненне оспівування рідної природи у вірші. Відчуття спорідненості з рідною землею. Пробудження гармонії в людській душі.</p> <p>Прислів'я і приказки про працю та земні дари.</p> <p>ТЛ: обжинкова, жнивна, жайковна пісня, художній паралелізм, гіпербола.</p> <p>ЖЦ: товарицькість, взаємодопомога, щедрість, працелюбність.</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Тема селянської праці, збирання врожаю на картинах Миколи Пимоненка.</p>	<p>коментоване читання прислів'їв і приказок, розмірковування над їхнім змістом;</p> <p>аналіз поезії Джона Кітса «Про коника та цвіркуна»;</p> <p>ілюстрування прочитаних творів (на вибір), обґрунтування свого вибору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів;</p> <p>розмірковування про актуальність змісту прислів'їв, приказок; про людську щедрість і скупість, про силу громади, цінність праці, взаємодопомоги, товарицькості.</p>
--	--	--

ОДНЕ ЧУТТЯ В ПРИРОДИ І В ЛЮДИНИ

<p>Уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа текстів;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіатексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту;</p>	<p>Подих золотої осені. Іван Франко. «Дрімають села». Ліна Костенко. «Сю ніч зорі такі колючі».</p> <p>Змалювання осінньої пори засобами поетичного слова. Радісні і сумовиті настрої в поезії, художні засоби їхнього вираження.</p>	<p>Виразне читання поезій, виділення ключових слів, заучування поезій напам'ять (дві на вибір);</p> <p>опис картин природи на основі вивчених поетичних творів;</p>
---	--	---

<p>виділяє ключові слова в художньому тексті; формулює тему, мотив та ідею художнього тексту; розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль; інтерпретує зміст художнього тексту; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; логічно структурує власне повідомлення; визначає спільне і різне в способах створення художніх образів; виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту; добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту; висловлює і аргументує власну оцінку художнього тексту, наводячи доречні цитати; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених подій; ставлення: цінує художню літературу як мистецтва слова.</p>	<p>Микола Вороний. Поема «Євшан-зілля». Образ рідної землі, руйнівний вплив чужини на світогляд людини. Почуття любові, що найглибше зберігаються в серці. Вплив природи на пробудження людської душі. Символізм образу євшан-зілля</p> <p>ТЛ: поема, мотив.</p> <p>ЖЦ: свобода, любов до рідної землі.</p>	<p>характеристика художніх образів, аналіз виражальних засобів у поезіях (метафор, епітетів); визначення ідей, мотивів; порівняння способів створення образу осені у різних поезіях; обговорення прихованого змісту поеми Миколи Вороного «Євшан-зілля», символізму образу євшан-зілля, гудця; відтворення сюжету поеми «Євшан-зілля», зображення схематично взаємозв'язків персонажів поеми; ілюстрування змісту поезій, поеми «Євшан-зілля» (світлинами, малюнками, музикою тощо), обґрунтування свого вибору; обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача: висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених подій у поемі «Євшан-зілля»; розмірковування про актуальність змісту поеми «Євшан-зілля», про свободу, любов до рідної землі.</p>
<p>Відтворює та інтерпретує зміст художнього тексту;</p>	<p>Погляд людини на життя природи. Михайло Слабошпицький. Оповідання «Мій друг лелека». Закони виживання у</p>	<p>Коментоване читання оповідання «Мій друг лелека», характеристика образу автора (оповідача);</p>

<p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту; аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа тексти;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації у соціальних мережах;</p>	<p>людському та тваринному світі. Взаємодія всіх живих створінь. Уважність, співчутливість, терплячість і доброзичливість у ставленні до тварин. Образ автора. Діалог.</p> <p>Микола Вінграновський. Повість «Сіроманець» (фрагмент). «Поклик крові» у взаєминах людини і природи. Образ Чепіжного. Гуманність та жорстокість людей у ставленні до тварин. Свобода як найвища цінність усього живого світу. Довіра і співчутливість, дружба і взаєморозуміння.</p> <p>Редьярд Кіплінг. Казкова повість «Мауглі»(фрагмент). Світ природи. Образ головного героя Мауглі та засоби його художнього втілення. Ідея твору.</p> <p>Оскар Вільд. Казка «Хлопчик-зірка». Проблема співвідношення зовнішньої і внутрішньої краси людини. Тема провини і її спокути, розкаювання. Символічність образу лісу. Характеристика головного героя. Портрет.</p> <p>Прислів'я і приказки про природу. ТЛ: образ автора, оповідання, повість ЖЦ: свобода, довіра, співчутливість, доброзичливість МК:</p>	<p>переказування змісту фрагмента повісті «Сіроманець»; укладання плану до змісту;</p> <p>укладання плану до змісту творів Редьярда Кіплінга «Мауглі» та Оскара Уайльда «Хлопчик-зірка»; інсценування уривків казок;</p> <p>дослідження ролі окремих деталей (пейзажних, портретних, побутових), діалогів у створенні художніх образів;</p> <p>характеристика емоційного стану персонажів творів, оцінка їхніх вчинків, поведінки;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>ілюстрування творів, обґрунтування свого вибору;</p> <p>імпровізація зі змістом твору (за вибором): додавання епізодів, розширення сюжету;</p> <p>коментоване читання прислів'їв і приказок;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>створення розповіді про власні враження від прочитаного, емоції для публікації в соціальних мережах;</p> <p>розмірковування про актуальність проблем, піднятих авторами вивчених творів, про свободу як найвищу цінність, про довіру і співчутливість тощо;</p>
---	---	---

<p>проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: демонструє готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших осіб;</p> <p>розуміє ролі читання художніх текстів для гармонійного розвитку і самовдосконалення.</p>	<p>Кіно: Фільми «Сіроманець» (1989), Фільм «Книга джунглів» (2016, реж. Джон Фавро),</p>	<p>проектування власної поведінки в подібних ситуаціях.</p>
<p>НАРОДЖЕНІ ПЕРЕМАГАТИ</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>аналізує ситуації, які призводять до певних проявів емоцій літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту;</p>	<p>Антін Лотоцький. Оповідання «Данило - король». Видатні князі Русі-України на захисті рідної землі. Дружба і побратимство у стосунках між князями, мудрість і винахідливість у боротьбі проти нападників. Взаєморозуміння, братерська вірність князів Данила і Василька. Історичні відомості про видатних князів Руської держави.</p> <p>Марія Чумарна. «Яромир – вивідувач короля Данила» (уривок). Захист рідної землі, свого роду і життєвого простору – святий обов’язок кожної людини. Мудрість і відвага юного пластуна з героїчної Бакоти, який створює заgonи юнацького опору загарбникам Руської землі. Поборювання зла і кривди правдою та справедливими ділами.</p> <p>Роль дітей і підлітків у визвольній боротьбі народу</p> <p>Джек Лондон. Жага до життя.</p>	<p>Коментоване читання оповідання «Данило-король»;</p> <p>відтворення сюжетів творів, укладання плану змісту; пропонування запитань до змісту творів і пошук відповідей на них;</p> <p>розігрування діалогів; характеристика персонажів творів, визначення головних і другорядних персонажів, дослідження ролі художніх деталей (пейзажних, портретних, побутових);</p> <p>опис емоційного стану персонажів творів;</p> <p>пояснення причиново-наслідкових зв’язків між емоціями і поведінкою персонажів;</p> <p>співвіднесення змісту творів з історичним контекстом;</p> <p>визначення проблем, порушених у творах, та дослідження способів їх вирішення;</p>

<p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту історичним і культурним контекстом;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p><i>ставлення:</i> сприймає громадянські цінності, актуалізовані в текстах.</p>	<p>Сила духу людини, винахідливість і розсудливість в екстремальних обставинах. Воля до життя, здатність перемагати в найскрутніших обставинах життя.</p> <p>Прислів'я та приказки про геройську вдачу.</p> <p>ЖЦ: відвага, дружба, взаємовиручка, витривалість, кмітливість, готовність захищати рідну землю</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Природа у творчому доробку Катерини Білокур. Монументальне мистецтво. Пам'ятник королеві Данилу у Львові роботи скульпторів Василя Ярича, Романа Романовича та архітектора Яреми Чурилика. Кіно. Фільм «Данило – князь Галицький» (1987, режисер Ярослав Лупій) Фільм «Жага до життя» (США, 2012)</p>	<p>обговорення проблеми ролі дітей і підлітків у визвольній боротьбі і способів її вирішення у творах;</p> <p>аналіз творів: проблематика, характеристика персонажів, ідея, моральні цінності;</p> <p>розмірковування про здатність людини до виживання в найскладніших умовах життя;</p> <p>обмін враженнями від переглянутих фільмів на тематику визвольної боротьби;</p> <p>читання і коментування прислів'їв і приказок;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій;</p> <p>розмірковування про цінність відваги, дружби, взаємовиручки, витривалості, кмітливості тощо, про свободу, любов до рідної землі, про актуальність ідейно-тематичного змісту творів.</p>
<p>ЧАРІВНА КАЗКА ЗИМИ</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>інтерпретує та аналізує зміст художнього тексту;</p>	<p>Магія зимових свят. Олекса Воропай. «Зимові ворожіння». Цінності родини, родинного спілкування, взаємного дарування і побажання щедрої долі у звичаєвості українських зимових свят. Пошанування сім'ї і родини як відображення вічної небесної родини в</p>	<p>Конспектування розповіді Олекси Воропая про зимові ворожіння, святкування Нового року, виділення нової і відомої інформації;</p> <p>укладання плану до змісту; коментування прочитаного;</p>

<p>характеризує особливості форми художнього тексту;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>Образотворче</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах, шанує українські традиції і звичаї.</p>	<p>давніх українських колядках та атрибутах Святвечора.</p> <p>Ганс Крістіан Андерсен. Казка «Снігова королева». Тема дружби, вірності, жертвності, боротьби проти сил запустіння і байдужості.</p> <p>ТЛ: посівання.</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Відображення народних зимових розваг молоді на картинах Миколи Пимоненка, Сергія Васильківського, Івана Сколоздри. Музичне мистецтво. Відеоролики про колядницькі традиції в Україні. Кіномистецтво. Фільм «Снігова королева»(2002, США, Канада. Німеччина, режисер Девід Ву).</p>	<p>аналіз форми і змісту текстів посівань, визначення їхнього призначення;</p> <p>розкриття внутрішнього смислу прочитаних творів;</p> <p>переказування та обговорення змісту творів;</p> <p>аналіз образу автора;</p> <p>зіставлення змісту твору із життєвим досвідом: пошук інформації про традиції і звичаї святкування Нового року сьогодні;</p> <p>обмін враженнями від переглянутих мультфільмів, відеороликів на Різдвяну тематику;</p> <p>розмірковування про силу дружби і жертвності героїв казки Андерсена «Снігова королева», про символізм персонажів твору;</p> <p>характеристика персонажів творів, їхнього емоційного стану;</p> <p>дослідження впливу емоцій персонажів творів на їхню поведінку;</p> <p>обговорення ролі деталей у художніх творах;</p> <p>ілюстрування прочитаних творів, аргументування свого вибору;</p> <p>театралізація андріївських ворожінь та народного вертепу;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p>
--	---	--

		<p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій, персонажів;</p> <p>розмірковування про цінність українських традицій і звичаїв, віри і надії; про актуальність змісту творів.</p>
<p>У СВІТІ МАНДРІВ ТА ПРИГОД</p>		
<p>Переказує та інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з художнього тексту, для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p>	<p>«Казка про Синдбада-мореплавця» (арабська) (2-3 казки за вибором учителя). Мандри і пригоди, почуття дружби, вірності рідному краю, винахідливість і кмітливість у подоланні життєвих випробувань</p> <p>Джонатан Свіфт. «Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера» (уривок). Мінливість зовнішнього зображення світу природи і людини. Іронічні та сумні роздуми про долю людства, його духовні вади. Проблематика твору. Символізм образів.</p> <p>Олесь Ільченко. Повість (фрагмент) «Таємниця старої обсерваторії». Проблеми відповідальності за іноді надмірну цікавість, вміння розрізнати корисне і шкідливе, проявляти рішучість у прийнятті важливих рішень.</p> <p>Всеволод Нестайко. Повість «Дивовижні події в шостому "Б"» (фрагмент). Прояв внутрішньої свободи, вигадки та живого гумору шестикласників Лесика і Жори. Жвавість,</p>	<p>Переказування та обговорення змісту прочитаних творів;</p> <p>визначення ідейно-тематичного змісту творів;</p> <p>формулювання запитань до змісту творів;</p> <p>пошук у текстах творів відповідей на поставлені запитання;</p> <p>характеристика персонажів творів;</p> <p>визначення головних і другорядних літературних героїв, пояснення впливу окремих художніх деталей (пейзажних, портретних, побутових) на розуміння читачем характерів персонажів;</p> <p>аналіз монологів/діалогів, визначення мети спілкування персонажів, прогнозування перебігу подальшої комунікації та її результат;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів творів;</p> <p>дослідження проблематики творів;</p> <p>представлення власного бачення вирішення проблем;</p> <p>опис емоційного стану персонажів творів;</p> <p>з'ясування впливу почуттів, емоцій на вчинки і поведінку героїв;</p>

<p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>на основі визначеної мети прогнозу перебіг подальшої комунікації та/або її результат;</p> <p>перефразовує репліки в діалозі;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>аналізує ситуації, які призводять до певних проявів емоцій літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту;</p> <p>проектую власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>висловлює власне ставлення до прочитаного;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів;</p> <p>розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб;</p> <p>бере участь у дискусіях, порівнює позиції;</p> <p><i>ставлення:</i> толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>цікавість, здатність втілювати мрії в життя фантазера Лесика. Дружба і товарицькість у стосунках з ровесниками.</p> <p>ЖЦ: сила волі, кмітливість, дружба, здатність працювати в команді, взаємодопомога, відповідальність.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: монолог, діалог, комунікативна мета</p> <p>МК:</p> <p>Кіно: фільм «Тореадори з Васюківки» (1965, режисери Самарій Зелікін та Валентин Осип'янць).</p> <p>Фільм «Острів скарбів» (2012, Великобританія, режисер Стів Беррон.)</p>	<p>проектування власної поведінки в умовах, подібних до описаних у творах;</p> <p>визначення у повістях ознак пригодницького і пригодницько-фантастичного жанрів;</p> <p>експериментування зі змістом твору: введення в сюжет нових персонажів, подій, перефразування реплік у діалогах;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій, персонажів;</p> <p>розмірковування про цінність кмітливості, сили волі, дружби, здатності працювати в команді, взаємодопомоги, відповідальності;</p> <p>представлення улюблених фантастичних творів, фільмів, фантастичних героїв з використанням ілюстрацій (світлин, малюнків, колажів тощо).</p>
<p>НАРОДЖЕНІ ДЛЯ ВЕСНИ ДУХУ</p>		

<p>Уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа тексти;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіатексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>формулює тему та ідею художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>інтерпретує художній твір;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>висловлює власне ставлення до прочитаного;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>обирає поетичні тексти для виразного читання (самостійно або за допомогою інших осіб) і пояснює свій вибір;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів;</p> <p>ставлення: сприймає літературний твір як структуру, відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.</p>	<p>Козацькі мандри. Українські народні пісні про козаків: «На вулиці сурма грає», «Ставлю коня в вишневому саду». Тема відваги, героїства, вірності, обов'язку перед рідною землею, кохання та козацька доля.</p> <p>Григорій Сковорода. «Ой ти птичко жовтобока». «Гей, поля, поля зелені».</p> <p>Леся Українка. «Уже весняне сонце припікає...». Пробудження сили в природі, радості та весняного настрою в душі людини. Вміння чути мову природи і взаємодіяти з нею.</p> <p>Леся Українка. «Казка про велета». Сила рідної землі, що до часу терпить свою неволю і тяжкі випробування. Віра в поборолення злої волі і пробудження сили велета.</p> <p>Тарас Шевченко. «Мені тринадцятий минало». Плекання волі до життя, поєднання внутрішньої сили із тонкою вразливістю. Світ дитячих мрій і захоплень у поезії Тараса Шевченка. Образ ліричного героя.</p> <p>Фрідріх Шиллер. «Поділ землі». Дар поета, вміння цінувати велич слова і служити світові своїм мистецтвом.</p> <p>Даніель Дефо. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо».</p>	<p>Презентація інформації про особливості навчання і самоосвіти Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Лесі Українки;</p> <p>представлення коротких інформаційних довідок про авторів творів;</p> <p>виразне читання поезій; декламування поезій напам'ять (по одній кожного автора);</p> <p>аналіз художніх особливостей поезій, впливу виражальних засобів (метафор, епітетів) на сприймання ідейного змісту творів;</p> <p>визначення мотивів поетичних творів;</p> <p>з'ясування ідейно-тематичного змісту поеми «Казки про велета»;</p> <p>характеристика художніх образів прочитаних творів;</p> <p>ілюстрування змісту творів світлинами, картинками, музикою;</p> <p>розмірковування про символічність образу велета в «Казці про велета» Лесі Українки;</p> <p>визначення ідейного змісту творів в історичному контексті;</p> <p>аналітико-синтетична робота над ідейно-тематичним змістом твору Даніеля Дефо;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображеного у творах;</p>
---	---	---

	<p>Внутрішня сила людського духу, вміння знаходити вихід із найскладніших життєвих обставин, довіра до своєї долі.</p> <p>ТЛ: поема, епітет, метафора (повторення).</p> <p>ЖЦ: свобода, відвага, любо до рідної землі, замилювання природою.</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Україна на картинах Тараса Шевченка. Кіномистецтво Фільм «Робінзон Крузо» (1997, США. Режисери Рід Харді, Джордж Міллер.</p>	<p>розмірковування про актуальність цінностей відваги, свободи, готовності захищати рідну землю, замилювання красою природи;</p> <p>виразне читання улюблених поетичних творів.</p>
НЕПОВТОРНИЙ СВІТ ДИТИНСТВА		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту; знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, важливі деталі в художньому тексті;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p>	<p>Іван Франко. Оповідання «Мій злочин». Проблеми дитячого егоїзму, жорстокості до природи. Розкаювання і неможливість виправити свою помилку.</p> <p>О.Генрі. «Вождь червоношкірих». Стосунки між дорослими та дітьми, байдужість та корисливість дорослих людей, винахідливість і кмітливість підлітків, які змушені самі себе захищати.</p> <p>Елеонор Портер. «Полліанна». (Уривок). Утвердження головної цінності життя – радості від усього, що воно дарує, вміння відчувати вдячність за усі</p>	<p>Переказування фрагментів творів;</p> <p>аналіз образу автора в оповіданні І.Франка «Мій злочин», обґрунтування значення розповіді від першої особи;</p> <p>опис емоційного стану персонажів творів, пояснення впливу емоцій на поведінку і вчинки;</p> <p>виділення проблем та дослідження способів їх вирішення у творі О.Генрі «Вождь червоношкірих»;</p> <p>розмірковування про особливості поведінки підлітків, прояви агресивності та жорстокості у творах І. Франка та О.Генрі; про відповідальність дорослих за формування цінностей дитини;</p>

<p>наводить приклади з художніх текстів щодо вміння (невміння) керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків епізодів, вчинків персонажів із власними потребами для особистісного розвитку);</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті, і власним життєвим досвідом;</p> <p>проектую власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті;</p> <p>розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб;</p> <p>ставлення: доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації.</p> <p>Переказує та інтерпретує зміст художнього тексту;</p>	<p>обставини життя. жертвність і гідність дівчинки-сироти, що обдаровує інших багатством своєї душі.</p> <p>Оксана Сайко. Оповідання «Новенька». Підлітковий булінг. Внутрішня сила і почуття власної гідності «новенької» в захисті свого внутрішнього світу. Підліткова чутливість і почуття справедливості «тяжкого підлітка» Чалаги.</p> <p>Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина». Смісл і призначення людини на землі, швидкоплинність її життя. Роль риторичних запитань.</p> <p>Прислів'я і приказки про людину і її гідність.</p> <p>ТЛ: пригодницький жанр, портрет, пейзаж, риторичне запитання</p> <p>ЖЦ: допитливість, наполегливість, взаємодопомога, дружба, відвага, винахідливість, здатність мріяти і досягати мети в житті; дружба і взаємодопомога, жертвність, сила і відвага, самокритичність, толерантність у стосунках з людьми, почуття гідності.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, комунікативний намір, комунікативна мета.</p>	<p>визначення головної ідеї повісті Елеонор Портер «Полліанна»;</p> <p>характеристика персонажів повісті Елеонор Портер, визначення світу цінностей головної героїні;</p> <p>пояснення поведінки і вчинків персонажів творів, характеристика їхнього емоційного стану;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій, комунікативних намірів мовців (персонажів);</p> <p>обговорення теми підліткового булінгу, вміння відстоювати свою гідність та розрізняти істинні цінності у взаєминах з ровесниками;</p> <p>обмін враженнями від прочитаних книг, переглянутих фільмів, відеороликів на схожу тематику;</p> <p>підготовка текстів-роздумів про проблеми родинних стосунків і стосунків між однолітками для опублікування у соціальних мережах;</p> <p>ілюстрування змісту творів;</p> <p>Виразне читання поезії В.Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина»;</p> <p>визначення ідейного змісту поезії;</p> <p>пояснення ролі риторичних запитань;</p> <p>відтворення сюжету прочитаних творів, складання плану;</p>
--	--	--

<p>визначає ідейний зміст художнього тексту;</p> <p>представляє зміст художнього тексту, використовуючи різні способи і засоби візуалізації (фотоколажі, ілюстрації, комікси тощо);</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовлені змістом;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у художньому тексті, людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування власних читацьких інтерес;</p> <p>ставлення: усвідомлює потребу в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним.</p>		<p>формулювання запитань до змісту тексту, пошук і обговорення відповідей на них;</p> <p>визначення головної інформації, обговорення ролі другорядної інформації, деталей (пейзажних, побутових) для розуміння ідейного змісту творів;</p> <p>виразне читання поезії В.Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина»;</p> <p>визначення ідейного змісту поезії;</p> <p>пояснення ролі риторичних запитань;</p> <p>коментоване читання прислів'їв і приказок;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображеного у творах;</p> <p>розмірковування про актуальність ціннісного світу творів: дружби, мрій, взаємодопомоги, жертвності самокритичності, толерантності, почуття гідності тощо;</p> <p>проектування власної поведінки в ситуаціях, подібних до зображених у вивчених творах.</p>
	<p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення</p>	
<p>За мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p>	<p>Розвиток творчості, інтеграція медіаграмотності, актуалізація цінностей у власних творчих роботах, удосконалення грамотності.</p>	<p>Створення власних медійних продуктів, художніх текстів;</p>

<p>створює художні тексти, медіатексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації в соціальних мережах;</p> <p>використовує творчо стильові риси художніх текстів у процесі створення власного тексту;</p> <p>аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу;</p> <p>коригує текст на основі проведеного аналізу;</p> <p>ставлення: усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <p>виявляє, готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.</p>		<p>аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту (опису, розповіді, роздуму);</p> <p>презентація створеного творчого продукту;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до творчих продуктів своїх однокласників</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від почутого/прочитаного/побаченого;</p> <p>розмірковування про необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, важливості дотримання академічної доброчесності.</p>
	<p>Позакласне читання</p>	
<p>Ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Всеволод Нестайко. «Тореадори з Васюківки».</p> <p>Євген Гуцало. «Лелеченя».</p> <p>Сельма Лагерлеф. «Мандрі Нільса Гольгерсона з дикими гусьми».</p> <p>Ганс Крістіан Андерсен. «Нове вбрання короля».</p> <p>Ірен Роздобудько. Пригодницька казка «Пригоди на острові Клаварен».</p> <p>Володимир Рутківський. «Вогонь до вогню».</p> <p>Література рідного краю.</p>	<p>Презентація і обговорення прочитаного.</p>

III. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу літератур відбувається відповідно до «Рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 р. № 289.